

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS B BOKSTAVLØSE LYDER

LESEKURS B STAVSKRIFT

Bokstavlydsekvensen d-n med nasal uttale

Toril Karstad

NASAL D-N-SEKVENNS

Nasal d-n-lyd-vers: sang nr. 56

Tekst: Toril Karstad, melodi: trad., komp og opptak: Øyvind Åge Berg,
vokal: Christa Marie Bentzen 6.kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 9. kl.

Vår Ådne drog til Audny
med ledning til Jon prest.
Med Odnys lodne traver
ble ridningen en fest.
Vår modne Ådnes
kledning var så god.
Den ble hans redning
i en iskald sno.

Talesymbol lydgruppa:

Oppgave 1: Hør på opptaket, og prøv å lære sangen.

Oppgave 2: Se på det doble talesymbolet.
Si d-n og kjenn etter uttalen.
Forklar for noen hvordan du lager
lydgruppa med taleorganene.

Oppgave 3: Sett ring rundt alle dn i verset
over, og si «dn».

Oppgave 4: Les sangteksten.

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 5: Finn lydgruppa d-n skrevet med dn.

Si lydgruppa mens du tegner ring rundt bokstavene dn.

bgreifæddnauvmaidntupaupøeiubystpaudnmeivdejy
æjfvhdnsipgdnaudgævmndtuypaufeidnstpauæjfvhm
dnspggaudgtdnaikvdauvaifekøiøubdndvejæjfvhdnspv
gaudgtynvkaidntulpaupdnlkøubystpddnspgyaudnbg
råkvyeidntuøpidlnubyaidsnaujaiædnågmednvdiejfvh
dnspgaudtyiaubgråkvndtupauplkdneibygmejaiæjk
fvhaubgråkdaudnmdntuvpaustpæfvhdnispdngauyøe
ifædiauveimndntupaupøubaiydnstpaupvnddeiæjfednvht
dnaubgråaikvyeifæddnmdntupauplkdneiøubpaukdnj
æågdnvdiejpgdnilmædnåoeaknmhjfenvøæådaubyjdn

Jeg fant _____ stykker.

Drillgardistene fyrte
av skuddene på likt!

Oppgave 6a: Skriv d-n-ord.

Ådne

Audny

Iedning

Oodny

Iodne

ridning

Oppgave 6b: Skriv d-n-ord.

modne

kledning

redning

Iadning

budne

midnatt

Oppgave 6c: Skriv d-n-ord.

hedning

innledning

betydning

blødning

gjødning

påkledning

Oppgave 6d: Skriv d-n-ord.

fredning

spredning

dødning

anledning

benådning

avkledning

Oppgave 6e: Skriv d-en-ord.

raden

Syden

spaden

tiden

vreden

moden

Oppgave 6f: Skriv d-en-ord.

boden

bygdene

bladene

hodeene

nåden

graden

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 6g: Skriv d-en-ord.

lodden

vidden

skuddene

kladden

odden

loddene

Oppgave 6h: Skriv d-en-ord.

skaden

bildene

sjelden

neddenom

neddenfra

neddenfor

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 7a: Skriv d-n-ord i stavskrift.

Ådne

Audny

ledning

Odny

lodne

ridning

Oppgave 7b: Skriv d-n-ord i stavskrift.

modne

kledning

redning

ladning

budne

midnatt

Oppgave 7c: Skriv d-n-ord i stavskrift.

hedning

innledning

betydning

blødning

gjødning

påkledning

Oppgave 7d: Skriv d-n-ord i stavskrift.

fredning

spredning

dødning

anledning

benådning

avkledning

Oppgave 7e: Skriv d-en-ord i stavskrift.

raden

Syden

spaden

tiden

vreden

moden

Oppgave 7f: Skriv d-en-ord i stavskrift.

boden

bygdene

bladene

hodene

naden

graden

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 7g: Skriv dd-en-ord i stavskrift.

lodden

vidden

skuddene

kladden

odden

loddene

Oppgave 7h: Skriv d-en-ord i stavskrift.

skaden

bildene

sjelden

nedenom

nedenfra

nedenfør

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 8: Dele i stavelser og telle språklyder i d-n-vers.

- a) Sett prikk under alle vokaler og strek under diftongene.
Hver prikk eller strek markerer en stavelse.
- b) Tegn stavelsesbuer under hvert ord.
- c) Skriv antall **språklyder**, rett over hvert ord. Eksempler: Ordet *Audny* har 5 bokstaver, men bare 4 språklyder, for au er en diftong.
Ordet *ledning* har 7 bokstaver, men 6 språklyder, for ng er én lyd.

Vår Ådne drog til Audny
med ledning til Jon prest.

Med Odnys lodne traver
ble ridningen en fest.

Vår modne Ådnes
kledning var så god.

Den ble hans redning
i en iskald sno.

Til pedagogen: Vi deler ikke stavelser opp etter vanlige delingsregler, men sørger for at bokstaver som representerer én språklyd, havner i samme gruppe. Siden lærer vi elevene vanlige delingsregler ved bindestrek.

Oppgave 9a: Les ord med d-n.

1

ledning
redning
ladning
blødning

2

midnatt
hedning
tilberedning
lodne dyr

3

dødning
anledning
utredning
kledning

4

betydning
antydning
påkledning
utkledning

Lydia Madeleine Popkema

Øyvind Martinsen, Fokus ©

Øyvind Martinsen, Fokus ©

Øyvind Martinsen, Fokus ©

Oppgave 9b: Les ord med d-n.

1

modne
utladning
gjødning
fredning
tydning
ridning

2

innredning
avledning
villedning
veiledning
overledning
oppladning

3

avkledning
utledning
opptrydning
innledning
avbildning
rydning

4

rørledning
vannledning
kloakkledning
benådning
spredning
bekledning

Henry Alken, Rawpixel.com CC0

Rawpixel.com CC0

Feit o har å-lyd.

Oppgave 9c: Les d-n-ord med den og dden.

1 DEN

bilden
skaden
raden
rådene
spaden
sjelden
tiden
vreden
moden
nedenfor
freden
nedenfra
fryden
gleden
bruden

2 DEN

buden
boden
bygdene
bragden
bladene
ledende
huden
lyden
godene
hodene
kloden
koden
isteden
forleden
ridende

3 DEN

nåden
budene
rådende
døden
guden
fråden
føden
nedenom
dåden
gløden
poden
floden
beskjeden
nedentil
fødende

4 DDEN

kladden
laddene
paddene
leddene
viddene
midden
middene
vidden
sidden
bredden
reddende
odden
sodden
brodden
lodden

Til pedagogen: Ramsene kan leses på skolen eller hjemme, som repetert lesing. Man kan ha ei ramse per dag. De kan også benyttes sammen med bokstav-/bokstavgruppekort eller app-en *Fokus symbolpusling*. Ved undervisning individuelt og i grupper kan lærer diktere fra ramsene, og elevene skriver ordene med bokstavkort eller app. Ved få elever kan man gi barna ulike ord i eget tempo, noe som hindrer sammenligning og øker effektiviteten. I hel klasse med stasjonsundervisning kan barna på bokstaveskestasjonen diktere hverandre ord to og to eller tre og tre. Etter for eksempel fem ord bytter man rolle, så alle får skrevet. Eleven som dikterer, markerer hvilke ord som er benyttet.

Oppgave 10: Fullfør fortellingen.

Ta en titt på bildet på side 2. Les innledningen på historien, og fullfør fortellingen. Velg ut minst fire ord fra oppgave 9, og flett dem inn i historien. Lag overskrift.

«Takk, Ådne!» smiler Audny. «Det er akkurat en sånn ledning presten trenger i anledning av at julegrana skal tennes. Dette er redningen for den betydningsfulle markeringen. Det er jo innledningen til julefeiringa for alle barna.» Ådne nikker og klyver opp på hesten. Så galopperer han av sted så fråden står om mulen på hesten hans.

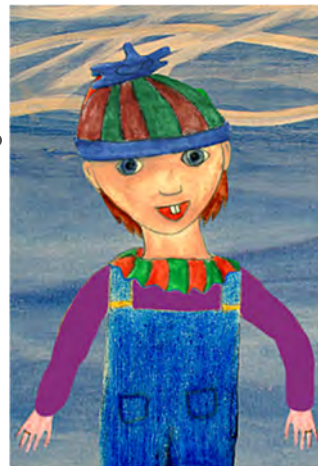
Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd.

Oppgave 11: Klipp ut en setning, del opp i ord og pusle. Klipp i bokstaver og pusle sammen. Skriv teksten på konvolutt, og putt brikkene i konvoluttet.

Vår Ådne drog
til Audny med
ledning til
Jon prest.
Med Odnys
lodne travet ble
ridningen
en fest.

**Vår modne
Ådnes kledning
var så god.
Den ble
hans redning
i en iskald sno.**

**Oppgave 12: Skriv d-n-verset med stavskrift.
Se etter forskriften.**

Vår Ådne drog til Audny
med ledning til Jon prest.
Med Odnys lodne traver
ble ridningen en fest.
Vår modne Ådnes
kledning var så god.
Den ble hans redning
i en iskald sno.

Oppgave 13a: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1

U	Æ	E	Æ	I	Æ	I	Æ	A	Æ	I	Æ	!

2

Å-lyd

E	Æ	E	Æ	O	Æ	E	Æ	E	Æ	I	Æ	E	Æ	!
				o										

3

Stum E Å-lyd Æ-lyd

Æ	E	Æ	E	Æ	O	Æ	E	Æ	Æ	Æ	E	Æ	E	Æ	O	Æ	E	.
					o		e											

4

Å-lyd Stum G Æ-lyd

E	Æ	Æ	A	O	G	Å	Æ	Æ	E	Æ	Æ	E	Æ	E	Æ	E	Æ	E	.
				o	g				e										

5

A	Æ	Æ	A	Æ	Æ	A	Æ	Æ	O	Æ	Æ	E	Æ	Æ	Å	Æ	Æ	.

6

Stum D Å-lyd

Æ	E	D	Æ	Æ	A	Æ	Æ	O	Æ	Æ	E	Æ	Æ	I	Æ	A	.
		d						o									

Feit O har å-lyd, feit E har æ-lyd. Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 13b: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1 Stum D

⌚	Ø	☹	!	⌚	Ø	⌚	⌚		⌚	☹	E	D	☹		⌚	⌚	A	⌚	!
			!									<u>d</u>							

1 Stum E Stum E

⌚	☹	A	⌚	E	⌚	☹	Å	⌚	E	⌚	E	E	⌚	☹	☹	Æ	⌚	.
													<u>e</u>					

2 Stum E

☹	O	⌚	E	⌚	E	☹	A	⌚	☹	U	⌚	⌚	E	☹		⌚	E	⌚	A	.

3 Stum D Stum E

⌚	E	⌚	⌚		⌚	E	⌚	☹		⌚	☹	A	D	☹	U	⌚	E	⌚	E	.
													<u>d</u>							

4 Stum E Stum E Æ-lyd

☹	⌚	E	⌚	E	⌚	☹		⌚	☹	⌚	U	⌚	E	⌚	E	☹	☹	☹	O	⌚	.
															<u>e</u>						

5 Stum G

<u>G</u>	☹	Ø	⌚	⌚		⌚	☹	⌚	E	⌚	E	⌚	⌚		⌚	E	⌚	.		
<u>G</u>																				

Feit E har æ-lyd, strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 14: Del sangteksten i ord med loddrette linjer.

VÅR|ÅDNE|DROG|TILAUDNY
MED|LEDNINGTILJONPREST.
MED|ODNYSLODNETRAVER
BLERDNINGENENFEST.
VÅRMODNEÅDNES
KLEDNINGVARSÅGOD.
DENBLEHANSREDNING
IENISKALDSNO.

Kristen Holbo, Nasjonalmuseet

Vår Å _____ drog til
Au _____ med
_____ing til Jon prest.

Med O _____s
lo _____ traver ble
ri _____en

en fest. Vår m _____

Å _____s k _____

var så god.

Den ble hans

r _____

i en iskald sno.

Oppgave 16a: Les rim med lydgruppa d-n skrevet med dn.

Odny rimer: blødning – gjedning – dødning

Ådne rimer: ledning – hedning – spredning – innredning – utredning – utkledning

Edna rimer: vreden – fredene – istedne – forledne – beskjedne – gleedne

VREDEN = SINNET

Øyvind Martinsen, Fokus ©

Oppgave 16b: Les rim med lydgruppa d-n skrevet med den.

Odny rimer: huden – guden – brudeden – snu den – skru den – buden

Audny rimer: boden – sto den – koden – moden – poden – kloden – metoden

Dreamstime.com CC0

Rawpixel.com CC0

Oppgave 16c: Les rim med lydgruppa d-n skrevet med ddn.

Ådne rimer: kladden – padden – snadden – ladden – Askeladden

Edna rimer: odden – lodden – brodden – sodden – nådde'n

Audny rimer: midden – vidden – sidden – spidde'n – svidde'n

Oppgave 17a: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

Odny|rimer|blødningg|jødningdødning

Ednarimerfredenistedengledenforledenbeskjeden

Audnyrimerbodenkodenmodenpodenklodenmetoden

Ådnerimerpåkledningavkledninginnredninginnledning

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 17b: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

Odnyrimerhudengudenbrudenbuden

Ednarimeroddenloddenbroddensodden

Audnyrimermiddenviddensidden

ÅdnerimerkladdenpaddenladdensnaddenAskeladden

Natalia Saratovskina, Dreamstime

Theodor Kittelsen, Nasjonalmuseet, Foto: Nasjonalmuseet/Hosland, Borre CC-BY

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 18a: Bøy substantivene i d-n-verset.

<i>Ubestemt form entall (en, ei, et)</i>	<i>Bestemt form entall (den, det)</i>	<i>Ubestemt form flertall (flere)</i>	<i>Bestemt form flertall (de)</i>
(en) ledning			
(en) prest			
(en) traver			
	ridningen		
en fest			
(en) kledning			
(en) redning			
en sno (vind)			

Oppgave 18b: Bøy verbene i d-n-verset.

Å skje	Det skjer nå	Det skjedde	Det har skjedd	Det hadde skjedd
<i>Infinitiv</i>	<i>Presens</i>	<i>Preteritum</i>	<i>Perfektum</i>	<i>Preteritum perfektum</i>
		drog		
		ble		
		var		
		ble		

Språklydhus på oslomål inkludert skarre-r og bokstavløse lyder

h h					
p pp	b bb	f ff	v hv (vv)	t tt	d dd
p pp		f ff		t tt	
b bb		v hv (vv)		d dd	
s ss		z zz		t tt	
z zz		s ss		d dd	
r rr rd		g gg		k kk (c)	
g gg		k kk (c)		r rr rd	
ng ng		j gj g		skj sj s	
j gj g		skj sj s		rsj rskj	
drøvel		gane		rn rdn ren	
tunge-rygg		tunge-rygg		rden (r han/ r ham/ r den)	
leppe		forgom		lv l ll ld	
leppe		forgom		i id lg	
m		forgom		r rl rdl	
n		forgom		bakgom	
ng		forgom		tunge-spiss	
k		forgom		b	
g		forgom		tunge-spiss	
drøvel		forgom		b	
tunge-rygg		forgom		tunge-spiss	

Vokaler: a e ¹ e ² i o u y æ ø å									
Diftonger: ei au øy ai oi									

Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

Bokstaver og bokstavgrupper i liten skrift forteller om språklydens skrivemåter, der stumme bokstaver regnes som del av grafemet.